L-10 TA’ FRAR IN-NAWFRAGJU TA’ SAN PAWL F’MALTA IT-TWELID TAL-KNISJA MALTIJA

Contributed by Frans Galea
Saturday, 09 February 2019

Din
hija il- Liturgija tan-Nawfragju ta' San Pawl f'Malta (2019) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Pajji|na g'andu 'afna dati
mportanti li jimmarkawna b'ala nazzjon
bi Storja rikka u twila. Imma
g'an-Nisrani l-iktar data mportanti hi l-10 ta’ Frar li tfakkru fil-mi!ja fostna
tal-akbar Appostlu-Evan!elista li kellha l-Knisja fi|-|mien primittiv tag'ha u
li bil-kitbiet li 'allielna, l-Ispirtu s-Santu rfina u   ara l-Fidi Nisranija
fil-Misteru tal-G'id ta’ Kristu. Fuq
l-art Maltija rifes l-akbar Appostlu tal-Knisja; l-g'oljiet, il-widien,
il-ba'ar innifsu, l-arja Maltija, semg'u mill-ori!ini l-Bxara li d-dinja kien
ilha tistenna sa mill-'olqien. Kemm hi
dejjem misterju|a l-g'a|la ta’ Alla!
O'rajn kellhom jistennew snin, sekli, il-mi!ja fosthom ta’ Knisja li
ddawlilhom id-dlam tag'hom. Imma Malta
le. “Jin'tie! i|da li na'btu ma’ g|ira.”
qal Pawlu lil s'abu. Dan qalu g'ax
qalulu l-an!lu tal-Mulej. Kien hemm
'tie!a li l-art ta’ Malta tifta' dirg'ajja biex tilqa l-!ifen li kien se
jwasslilha t-Te|or veru. L-10 ta’ Frar hi
d-data simbolika (g'ax hemm dibattitu fuq id-data) ta’ !rajja fundamentali
fit-tiswir tal-Malti u tal-G'awdxi; twieldet il-Knisja ta’ Kristu f’Malta,
wa'da mill-ftit Knejjes Apostoli i li fadal, imwaqqfa mill-Appostli nfushom.

X’semg'et jidwi fi 'danha Malta
fis-sena 60 W.K., inqas minn tletin sena wara l-Mewt u l-Qawmien tal-Iben ta’
Alla? San Pawl innnifsu jwie!eb, g'ax hu
jirrepeti li kull fejn mar hu mar imrieg'ed, imne||a minn kliem il-g'erf, u
j'abbar 'a!a wa'da: lil Kristu u lil dan Imsallab. Hu !ie j'abbar l-A'bar it-Tajba, l-ewwel u
qabel kollox. Hija x-xandira tal-Im'abba
tal-Missier lejn kull individwu meta bag'at lil Ibnu biex ikun l-offerta ta’

tpattija g'ad-dnub kollu tad-dinja, xandira li g'andha s-sa''a tbiddel il-qlub
u timla bil-fer' lill-bniedem. Il-Li!i,
bil-kmandamenti b’kollox, dan m’g'andhiex sa''a tag'mlu, iktar u iktar
mal-!enerazzjonijiet tal-lum. Pawlu kien
ixandar il-Morali wkoll, il-b|onn enormi li n-Nisrani jg'ix tip ta’ &ajja li
l-pagan jistag'!eb biha, imma dan wara li jkun 'abbar l-Euangelion, il-Kerigma,
l-A'bar it-Tajba g'al kull midneb.

Ir-risposta tal-Missier
g'ad-dnub moq|ie| tieg'i u tieg'ek ma kienx, kif titlob kull li!i,
l-kastig. Altru! Altru!
Quddiem il-mi|erja tal-g'adu tieg'u, il-Missier abbanduna lil Ibnu
l-Wa'dieni u l-G'a|i| biex jittie'ed fuq l-artal fejn kellu jxerred demmu kollu
f’offerta li tqaddes lil kull min jemmen fiha.
X’'a!a tal-g'a!eb! Kien g'alhekk
li 'alliel fuq is-salib seta’ jid'ol il- enna awtomatikament g'ax 'ares lejn
Kristu bil-Fidi. Kien g'alhekk li anke
jien u int nistg'u ng'ixu l- enna !a minn hawn jekk nemmnu fid-diega enormi li
qeg'da ||omm warajja g'arar ta’ merti ta’ Kristu li lesti jifgaw g'al kollox
il-'tijiet kollha mhux tag'na biss imma tal-univers kollu.

Tletin sena biss qabel ma
l-ba'ar irremetta lil Pawlu fuq xatt il-ba'ar Malti, !rat xi 'a!a f’ erusalemm
li inutli nippruvaw nitkellmu fuqha g'ax il-bniedem g'adu ma vvintax il-kliem
biex jesprimi dan il-Misteru. Alla ni|el
u mtedd fuq il-forka mag'mula g'aliH mill-midinbin biex bl-Ubbidjenza tieg'u u
bl-Im'abba li 'ar!et minnu jkun jista’ jsalva u jixtri lil dawk stess li kienu
qed ja'qruh! Dan hu l-punt kru jali
tal-Istorja tal-Bniedem. Lil Pawlu, din
il-!rajja li Alla tne||a’ minn kollox biex ikun jista’ jg'addi minnha,
!ennitu! Hu 'ass li dnubietu kollha,
kollha, kollha, kienu ma'fura! Hu kien
!ust quddiem Alla mhux g'ax 'adem g'all-Knisja imma g'ax in'asel fil-merti
tal-Mulej g'a|i| tieg'U. Hu 'araq &ajtu
fil-qadi tal-Knisja b'ala konsegwenza ta’ dan.

Dan hu mportanti li
nifhmuh! Fuq dan |gur li |gur li tkellem
Pawlu fit-tliet xhur li dam hawn.
Il-Maltin li sab kienu pagani, imma pagani reli!ju|i. B'ar-reli!ju|i l-o'ra kollha ta’ |mienhom (u
tal-lum!) kienu j'arsu lejn ir-reli!jon skont in-natura. Xi tg'idlek in-natura? Jekk tistinka, tirnexxi. Jekk ta'dem, tiekol. Jekk tistudja, tg'addi. Jekk tie'u 'sieb ssa''tek, ma timradx. Jekk tkun tajjeb u tobdi, ntuk rigal. Jekk t'arbat u tg'ix 'a|in, taqla’
l-kastig.

Imma Pawlu qalilhom: “Jien
kont 'a|in u midneb, kont na'qar il-Knisja u kont nifra' meta fit-torturi li
konna nag'tu lill-Insara kien ikun hemm xi waqt meta xi 'add konna n!eg'luh
jidg'i b’Alla. Kont nifra'! Kien 'aqqni l-mewt ming'and Alla. I|da Hu, Sidi esù, li kont qed
nippersegwita, !ie jiltaqa’ mieg'u u xorobni g'al mieg'u bil-'lewwa ta’
Kliemu! Urieni li kien miet g'al min hu
b'ali biex ma nintilifx g'al dejjem.
Salvani mix-xifer tax-Xeg'ol. &atafni
b'alma wie'ed ja'taf zokk minn !o 'u!!ie!a li jkun !a beda jda''an. G'alhekk
jien in'abbrilkom il-Grazzja. Kull
midneb li jemmen fl-offerta ta’ Kristu g'alih, hu grazzjat, me'lus, mifdi,
i!!ustifikat, mag'mul qaddis quddiem il-Missier. U min jemmen dan, issa stess, il-Missier
jibg'at fih l-Ispirtu Qaddis ta’ Kristu rebbie' fuq il-mewt biex hekk int
tir ievi natura !dida mi!buda lejn il-qdusija u mhux iktar lejn id-dnub. Jekk temmen, int issir bniedem !did,
titwieled mill-!did; int se tg'ix g'al dejjem.
Fil-vini tieg'ek se ji!ri d-demm ta’ Kristu li g'aliH il-Mewt ma tistax
iktar. U jekk tassew tilqa’ dan li qed
inxandarlek, (nimma!inaw lil San Pawl ikompli), illejla stess nistiednek
g'all-Mag'mudija u g'all-Festa Kbira tal-Ewkaristija li fiha dan li qed
inxandarlek ise'' mill-!did b'ala Memorjal dejjiemi.”

Din g'andha tkun
il-predikazzjoni tal-Knisja fi |mienna.
Din hi l-Evan!elizzazzjoni.
Il-Morali u kif g'andna ng'ixu ji!u wara b'ala frott ta’ din
il-predikazzjoni. L-ewwel trid tin|era’
s-si!ra, imbag'ad tistenna l-frott.
Il-problema tal-Knisja llum f’pajji|na hu li g'adna ma ammettejniex li
Malta tilfet il-Fidi. Mhux qeg'da titlef
il-Fidi, imma tilfitha di!a. G'ad fadal
irqajja ta’ a'wa li g'andhom il-Fidi adulta (mhux reli!jo|ità b'al dik li sab
San Pawl), imma b'ala pajji| tippretendix wisq minn Malta llum fejn jid'lu
l-'ajja so jali, il-libertina!!i, l-idejal modern ta’ “nag'mel li rrid”. G'alhekk hemm b|onn l-Evan!elizzazzjoni
!dida. dida = dida!! Dan ukoll g'adna ma fhimniehx! Mhux kull predikazzjoni hi
Evan!elizzazzjoni. Biex
l-Evan!elizzazzjoni tkun Evan!elizzazzjoni trid tinag'ta lil dawk li ma
jemmnux. Trid tkun konvint li quddiemek
m’hemmx min tassew jemmen fil-Misteru tal-G'id ta’ Kristu. Trid tibda mill-bidu u xxandar l-og'la A'bar
b’'e!!a, b’|elu, b'al donnu li qed tixxandar g'all-ewwel darba! Nibnu l-Knisja mill-!did f’din
il-!enerazzjoni!

Fuq dan 'ela sa''tu Pawlu,
u fuq dan trid ta'li sa''itha l-Knisja tieg'u li g'adha hawn Malta. Ma jimpurtax li hi kejkna. &afna huma dawk li jitrieg'du quddiem
dan. Jista’ jkun, li wara kollox
il-Knisja mkien qatt ma kienet kbira wisq.
Ir-reli!jon, iva. Imma l-Knisja
nist'ajjel li dejjem kienet “fdal”, mel' fil-borma, bozza kejkna li ddawwal
tajjeb is-sala.

Il-qari fil-fest l-kbira
tal-lum hu dan li !ej.

L-Ewwel Qari

Qari mill-Ktieb
tal-G'erf. 14, 3-7

Il-providenza tieg'ek, Missier, tmexxih;

g'ax int fta't triq fil-ba'ar ukoll,

u mog'dija bla periklu qalb l-imwie!.

Hekk turi li int tista' te'les minn kull ti!rif,

biex ukoll min ma jifhimx jista' jba''ar.

Inti ma tridx li g'emil l-G'erf tieg'ek

ikun g'al xejn;

g'alhekk il-bnedmin jafdaw 'ajjithom

fuq g'uda dg'ajfa,

u jaqsmu, qawwijin u s'a', mwie! kbar fuq
 attra.

Hekk ukoll, meta kienu qeg'din jinqerdu l-!ganti l-kbar,

fuq dg'ajsa skansat it-tama tad-dinja

u, mmexxija minn idek, 'alliet lid-dinja |errieg'a ta' nisel !did

Mbierka l-g'uda li biha jsir il-!id!

Salm Responsorjali

Salm 107

&a jroddu 'ajr lill-Mulej g'al tjubitu,

g'all-g'e!ubijiet tieg'u mal-bnedmin.

U joffrulu sagrifi ji ta' radd il-'ajr,

u jxandru l-g'emejjel tieg'u b'g'ana ferrie'i.

Dawk li jba''ru fuq l-i!fna,

li jinnegozjaw fuq l-ib'ra bla tarf,

raw l-opri tal-Mulej

u l-g'e!ubijiet tieg'u f'qieg' il-ba'ar.

Hu ordna u qajjem riefnu,

li qanqal imwie! il-ba'ar.

G'olew sas-smewwiet

u ni|lu sa qieg' il-ba'ar;

qalbhom bdiet tferfer bil-bi|a'.

Bdew jitbandlu u jixxenglu b'al nies fis-sakra,

u s-seng'a tag'hom xejn ma switilhom.

G'ajjtu lill-Mulej fl-hemm tag'hom,

u mid-dwejjaq tag'hom 'elishom.

U bidel ir-riefnu f'|iffa,

u sikket mew! il-ba'ar.

Huma fer'u g'ax ibbnazza;

u hu wassalhom sal-port li xtaqu.

&a jroddu 'ajr lill-Mulej g'al tjubitu,

g'all-g'e!ubijiet tieg'u mal-bnedmin.

It-Tieni Qari

Qari mill-Ktieb tal-Atti
tal-Appostli. 27, 16 – 28, 6

B'!irja wa'da g'addejna
ta't ir-ri' ta' daqsxejn ta' g|ira jisimha Kawda. Bilkemm stajna n|ommu
d-dg'ajsa warajna, u g'alhekk tellg'uha mill-ba'ar. Mbag'ad
qabdu l-armar u rabtu l-!ifen dawramejt bi - imi, ni||lu l-qlug' g'ax
be|g'u li ninkaljaw fuq is-Sirti, u hekk 'allejna l-mew! i!orrna mieg'u.

L-g'ada t-tempesta 'abbtitna
'afna, bdew iwaddbu t-tag'bija l-ba'ar, u fit-tielet jum irmew
it-tag'mir tal-!ifen b'idejhom stess. G'al 'afna jiem la dehret xemx
u lanqas kwiekeb; it-tempesta li qabditna ma kinitx 'afifa, hekk li fl-a''ar
tlifna kull tama li nsalvaw.

In-nies kienu ilhom 'afna
ma jie'du xi 'a!a biex jitrejjqu; Pawlu waqaf f'nofshom u qalilhom:
"&bieb, kien imisskom smajtu minni u ma tlaqtux minn Kreta; kontu te'ilsu
minn din il-'sara u dan it-telf. Imma issa nwissikom biex tag'mlu
l-qalb, g'ax 'add minnkom m'hu se jitlef 'ajtu; il-!ifen biss
jintilef. G'ax dal-lejl deherli an!lu ta' dak Alla li tieg'u jien u
li lilu nqim, u qalli, 'Tib|ax, Pawlu. Je'tie! li inti tidher
quddiem
esari; ara, Alla tak il-grazzja li dawk kollha li qeg'din jivvja!!jaw
mieg'ek isalvaw.' Mela qawwu qalbkom, 'bieb. Jien nemmen f'Alla li
hekk isir, sewwasew kif 'abbarli. Jin'tie! i|da li na'btu ma'
g|ira."

Meta wasal l-erbatax-il
lejl, konna ninsabu mitfug'in 'l hawn u 'l hemm fil-ba'ar ta' Adrija.
G'all-'abta ta' nofs il-lejl il-ba'rin 'assew li konna resqin qrib xi
art. Skandaljaw il-fond tal-ba'ar, u sabu g'oxrin qama; mxejna ftit
ie'or 'il quddiem, re!g'u skandaljaw, u sabu 'mistax. Huma be|g'u li
xi mkien konna se na'btu ma' xi skoll, u g'alhekk ni||lu erba' ankri
mill-poppa. Ix-xewqa tag'hom kienet li ma jdumx ma
jisba'. Il-ba'rin bdew ifittxu li ja'arbu mill-!ifen, u ni||lu
dg'ajsa l-ba'ar b'allikieku biex idendlu xi ankri mill-pruwa. I|da
Pawlu qal li - enturjun u lis-suldati: "Jekk dawn ma jibqg'ux fuq
il-!ifen, intom ma tistg'ux issalvaw." Mbag'ad is-suldati
qa tu l-'bula tad-dg'ajsa u 'allewha tmur g'al ri'ha.

Meta sar il-'in biex
jisba', Pawlu qabad jag'mel il-qalb lil kul'add biex jitrejqu b'xi 'a!a, u
qalilhom: "Issa !a ilkom erbatax-il !urnata tistennew sajmin u ma dduqu
xejn. G'alhekk ag'mlu l-qalb u trejjqu b'xi 'a!a ta' l-ikel; dan
jiswielkom g'al sa''itkom, g'ax 'add minnkom m'hu se jitlef xag'ra wa'da minn
rasu."

Kif qal dan, qabad
il-'ob|, radd il-'ajr lil Alla quddiem kul'add, qasam u beda
jiekol. Mbag'ad kul'add g'amel il-qalb, u 'adu xi 'a!a ta' l-ikel
huma wkoll. Konna b'kollox mitejn u sitta u sebg'in ru' fuq
il-!ifen. Wara li xebg'u, bdew i'effu l-!ifen u jwaddbu l-qam'
il-ba'ar.

X'in imbag'ad seba', l-art
ma g'arfuhiex; lem'u biss bajja bi xtajta fiha, u qatg'uha li, jekk jistg'u,
jitfg'u l-!ifen fuqha. R'ew l-ankri u telquhom il-ba'ar, u 'allew
ukoll l-irbit tat-tmun. Mbag'ad tellg'u l-qala' |-|g'ir ta' quddiem g'ar-ri' u
r'ewlha lejn ix-xtajta. I|da 'batna ma' sikka bejn |ew! kurrenti, u
l-ba'rin wa''lu l-!ifen fuqha. Il-pruwa baqg'et imwa''la sewwa fil-post u ma
t'arrkitx i|jed, imma l-poppa bdiet titfarrak bil-qilla tal-mew!.

Is-suldati riedu kieku
joqtlu l-pri!unieri, li ma jmurx ja'rab xi 'add minnhom
bil-g'awm; i|da - enturjun, li ried isalva 'l Pawlu, ma 'alliex
il-'sieb tag'hom ise''. Lil dawk li kienu jafu jg'umu ordnalhom jintefg'u huma
l-ewwel il-ba'ar u jmorru l-art; lill-o'rajn ordnalhom jil'qu
x-xatt, min fuq twavel u min fuq b ejje imkissra tal-!ifen. U hekk kul'add
qabad l-art qawwi u s'i'.

Meta 'lisna mill-g'arqa,
sirna nafu li l-g|ira kien jisimha Malta. In-nies tag'ha !iebu
ru'hom mag'na bi 'lewwa li ma b'alha. Laqg'una tajjeb lilna lkoll u qabbdulna
'u!!ie!a, g'ax kienet bdiet nie|la x-xita u kien il-bard. Mela Pawlu
qabad qabda zkuk niexfa u tefag'hom fin-nar. Fiz-zkuk kien hemm lifg'a li,
malli 'asset is-s'ana, 'ar!et u qabdet ma' id Pawlu. In-nies
 tal-g|ira, kif raw il-lifg'a mdendla ma' idu, bdew jg'idu wie'ed lil
ie'or: "Dan ir-ra!el |gur xi qattiel, g'ax g'ad li 'elisha mill-ba'ar,
il- ustizzja ma 'allitux jg'ix!" Imma hu farfar il-lifg'a
!on-nar u ma !ralu xejn. Huma stennew li se jarawh jintefa' jew
jaqa' u jmut f'daqqa. Wara li damu jistennew 'afna u raw li ma !ralu ebda deni,
biddlu l-'sieb u bdew jg'idu li kien xi alla.

Evan!elju

L-Eg'luq tal-Evan!elju ta’
San Mark. 16, 15-20

F’dak i|-|mien, esù qal
lill-&dax: "Morru fid-dinja kollha, xandru l-Evan!elju lill-'olqien
kollu. Min jemmen u jitg'ammed, isalva; i|da
min ma jemminx, ikun ikkundannat. U dawn huma s-sinjali li jsie'bu
lil dawk li jemmnu: f'ismi jke u x-xjaten, jitkellmu b'ilsna
!odda, jaqbdu s-sriep b'idejhom, u jekk jixorbu xi xorb li j!ib
il-mewt ma jag'mlilhomx 'sara; iqieg'du idejhom fuq il-morda u dawn
ifiqu."

U hekk il-Mulej esù, wara
li kellimhom, kien imtella' fis-sema u qag'ad in-na'a tal-lemin ta' Alla.
  Huma mbag'ad marru jippridkaw kullimkien; il-Mulej kien ja'dem
mag'hom u jwettaq il-kelma bil-mirakli li kienu jsiru mag'ha.